

MERSİN'DE SUÇA İTİLEN ÇOCUKLARDA PSİKİYATRİK DEĞERLENDİRME; ÖN ÇALIŞMA

Veli YILDIRIM*, Serkan GÜNEŞ, Mehmet Ali SUNGUR***, Fevziye TOROS****

ÖZET

Amaç: İddia edilen suçlar nedeniyle çocuk ve ergen psikiyatrisine başvuru yapan olguların psikiyatrik tanılarını ve sosyodemografik özelliklerini belirlemektir. **Yöntem:** Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na 2013 Ocak ve Aralık ayları arasında suç işledikleri iddiasıyla başvuran 72 çocuk ve ergenin dosya verileri geriye dönük olarak incelenmiştir. **Bulgular:** Tüm olgular içinden %22.2'si (n=16) "suçun hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmiştir" şeklinde rapor edilmiştir. DSM-IV ölçütlerine göre, olguların %63.8'inde (n=46) psikiyatrik görüşme esnasında bir psikiyatrik bozukluk saptanmıştır. En çok koyulan tanı (%54.2, n=39) dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğudur. **Tartışma:** Bu çalışmada, çocuk ve ergenin "suçun hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğine" davranım bozukluğu, anksiyete bozukluğu ve zihinsel yetersizliğin etki edebileceği ortaya konmuştur. Bu nedenle adli süreç sadece "suçun hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği" üzerine odaklanmamalıdır. Buna ek olarak eşlik eden bir psikiyatrik bozukluk olup olmadığı tespit edilmeye çalışılabilir ve çocuğun yüksek yararı düşünülerek tekrarlayan suçları önlemek için sağlık tedbiri alınması düşünülebilir.

Anahtar sözcükler: Çocuk, suç, psikiyatrik bozukluk

SUMMARY: PSYCHIATRIC ASSESSMENT OF CHILD OFFENDERS IN MERSİN: A PRELIMINARY STUDY

Objective: To determine psychiatric diagnoses and socio-demographic features of children and adolescents referred to a child and adolescent psychiatry outpatient unit due to their alleged offences. **Method:** Data from chart records of 72 children and adolescents referred to Mersin University, Department of Child and Adolescent Psychiatry between 2013 January and December due to their alleged offences were retrospectively examined. **Results:** Within all cases, 22.2% (n=16) were reported to have had full ability to perceive the legal meaning and consequences of their alleged offence and to direct his/her behaviors related to the offence. According to DSM-IV criteria, 46 of the cases (63.8%) were diagnosed with a psychiatric disorder at the time of their psychiatric assessment. Most common diagnosis was attention deficit and hyperactivity disorder (54.2%, n=39). **Discussion:** The results of this study reveal that conditions such as conduct disorder, anxiety disorder and intellectual disability might affect the child's ability to perceive legal meaning and consequences of his actions and to direct his/her behaviors related with these actions. Thus, forensic process should not focus solely on the question of whether the child's ability to perceive the legal meaning and consequences of his/her actions and to direct his/her behaviors related to these actions has been developed or not. In addition to that, for the highest benefit of the child, converting the process into a type of health precaution practice might be considered for prevention of repetitive delinquency as well as conducting an assessment if the child meets any criteria for a psychiatric disorder or not.

Key words: Child, delinquency, psychiatric disorder

GİRİŞ

Çocuk suçluluğu, bir çocuktaki antisosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesidir (Gönültaş ve Hilal 2012). Bu tanım hem çocukluk hem de ergenlik döneminin

büyük bir bölümü olan 11-18 yaşlarını kapsamaktadır. Çocuk suçluluğu ile ilgili araştırmacılar, suçluluk davranışı içinde olan çocuğu suça itilmiş çocuk olarak kabul etmektedirler (Yörükoğlu 2000). Suça itilen çocuklar yalnızca hukusal bir sorun değildir, tüm toplumu ilgilendiren sosyal bir sorundur. Çocuğun suça itilmesi birden fazla nedenle açıklanmaya çalışılmıştır. Bunlar sosyal, psikolojik, fizyolojik, kültürel, ekonomik ve zihinsel boyutlardan oluşmaktadır (Sen ve ark. 2012).

* Yard. Doç.Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

** Arş. Gör., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

*** Yard. Doç.Dr., Düzce Üniversitesi Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD.

**** Prof.Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Suçta eğilim gösteren çocuklarda aşırı bir özerklik vardır. Otoriteye karşı çıkma ve tepki gösterme davranışları görülür. Alkol ve uyuşturucu madde kullanmaya eğilim gösterirler. Aileye ve çevreye karşı kin, nefret, kıskançlık ve saldırganlık duyguları beslerler. Amaçsız, güvensiz ve başıboş bir yaşam sürerler (Köknel 2001). Uygunsuz anne-baba disiplini, aşırı aile baskısı, anne-babanın aşırı ilgisi ya da ilgisizliği, baba ya da annenin olmaması, ayrılmış anne-baba, ailede alkol kullanımı, suçta eğilimli arkadaş çevresi, işsizlik, ekonomik sorunlar, sık çevre değiştirme çocuk ya da genci suçta yönelmektedir (Göker ve ark. 2006).

Suçta eğilim gösteren çocuklarda bazı psikiyatrik bozukluklar daha sık görülmektedir. Bunlar arasında dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), davranım bozukluğu (DB), karşıt olma-karşı gelme bozukluğu (KO-KGB), zihinsel yetersizlikler (ZY), major depresif bozukluk (MDB), bipolar bozukluk (BPB), anksiyete bozuklukları (AB), psikotik bozukluklar (PB) ve madde kullanım bozuklukları (MKB) sayılabilmektedir (Abram ve ark. 2003).

Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) çocukluk dönemi için özel hükümler bulunmaktadır. 5237 sayılı TCK'nın 31. Maddesi gereği 12 yaşını doldurmuş olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Suç sayılan fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş olup da 15 yaşını doldurmuş olanların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama (fariklik) veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin (mümeyyizlik) yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur. 12-15 yaş grubunda adli süreçler içine girmiş bir çocuğun muayenesi çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanları tarafından yapılır ve işlenmiş olduğu suçtan dolayı ceza sorumluluğunun bulunup bulunmadığına dair rapor düzenlenir (Hesapcioglu ve Yesilova 2012). Hekim tarafından fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olduğuna karar verilen çocuklar cezalandırılabilirler. Hekim ruhsal de-

ğerlendirmeyi yaparken çocuğun sosyal çevresini, aile ortamını ve eğitim durumunu da göz önünde bulundurmalıdır (Göker ve ark. 2006).

Bu çalışmada, suçta itilen çocukların sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi ve suç teşkil eden davranışlarda eşlik edebilecek psikiyatrik bozuklukların etkisinin irdelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Suçta sürüklenen tüm çocuklar Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Polikliniği'nde, bir çocuk ve ergen ruh sağlığı hekimi tarafından değerlendirilmekte ve bu konuda 10 yıldan fazla deneyimi olan başka bir hekimle ikinci kez muayenesi yapılmaktadır. Olguların psikometrik testleri, adli tahkikat dosyaları incelenmekte ve adli tıp uzmanı ile görüş alışverişinde bulunarak nihai karar verilmektedir.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nın poliklinik kayıtları incelenmiştir. 2013 ocak ve 2013 aralık ayları arasında polikliniğimize başvuran 72 suçta itilen olgunun dosyaları retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Olgular sosyodemografik özellikler (cinsiyet, yaş, eğitim, aile yapısı, anne-baba işi, kronik hastalık, eğitim durumu, göç), psikiyatrik bozukluklar ve suç türleri yönünden değerlendirilmiştir.

Çalışma verileri SPSS 16 istatistik paketi sürümü kullanılarak incelenmiş, önce yüzdeler belirlenmiş, ardından da değişkenlerin dağılımları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Pearson Ki-Kare analiz yöntemi kullanılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda p değeri 0.05 altında olanlar anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmada, belirtilen süre içerisinde polikliniğimize başvuran toplam 72 suçta itilen olgu in-

celenmiştir. Olguların 65'i (%90.3) erkek ve 7'si (%9.7) kızlardan oluşmaktadır. Olguların yaş aralığı 12-23 olup ortalama yaş 14.75±2.1 olarak saptanmıştır. En sık rastlanan yaş grubu ise 14'tür (%38.9).

Eğitim düzeyleri incelendiğinde, olguların 38'inin (%52.8) ortaokul seviyesinde eğitim aldığı, 1 (%1.4) olgunun hiç okula gitmediği ve 1 (%1.4) olgunun yüksekokula devam ettiği saptanmıştır. 8 (%11.1) olgunun ise okula devam etmediği belirlenmiştir. Olgularımızın anne ve babalarının ise en sık ilkokul mezunu oldukları, 18 (%25) olgunun annesinin ve 7 (%9.7) olgunun babasının okuma yazma bilmediği öğrenilmiştir. Olgular 2-11 arasında değişen çocuk sahibi ailelerden gelmektedir. Kardeş sayısı 4 ve üzeri olanlar toplam olguların 31'ini (%43.1) oluşturmaktadır. Olguların 57'sinin (%79.2) anne ve babasının birlikte olduğu, 5'inin (%6.9) anne ve babasının boşanmış olduğu, 10'unun (%13.9) ailesinin parçalanmış olduğu belirlenmiştir. Olguların 3'ünün (%4.2) ailesi ile birlikte yaşamadığı, bunlardan 1'inin (%1.4) çocuk esirgeme kurumunda, 2'sinin (%2.8) cezaevinde kaldığı anlaşılmıştır. Olguların 10'unun (%13.9) babasının işsiz olduğu ve 14'ünün (%19.4) babasının bir kronik hastalık bulunduğu görülmüştür. Dokuz (%12.5) olgunun annesinin bir işte çalıştığı ve 20 (%27.8) olgunun annesinde bir kronik hastalık olduğu saptanmıştır. Olgulardan 11'inin (%15.3) ise başka şehirlerden göç ettikleri belirlenmiştir.

Madde kullanım açısından bakıldığında 50 (%69.4) olgunun herhangi bir madde kullanmadığı, 7 (%9.7) olgunun sadece sigara, 7 (%9.7) olgunun sigara ve alkol, 4 (%5.6) olgunun sigara, alkol ve esrar kullandığı görülmüştür. Bir olgu yalnız alkol, 1 olgu yalnız esrar ve 2 olgu ise yalnız diğer maddelerden kullanmaktaydı. İşlediği iddia edilen suçlara göre olguların en sık hırsızlık suçu ile itham edildiği saptanmıştır. Suç türlerine bakıldığında; hırsızlık (n=24, %33.3), cinsel suçlar (n=20, %27.8), kasten yaralama (n=10, %13.9), mala zarar verme (hırsızlık dışında)

(n=8, %11.1), terör suçları (n=5, %6.9), kaçakçılık (n=2, %2.8), tehdit (n=2, %2.8) ve ehliyetli araç kullanma (n=1, %1.4) olarak belirlenmiştir.

Olguların 16'sında (%22.2) fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin geliştiği, 39'unda (%54.2) gelişmediği, 17'sinde (%23.6) ise işlediği iddia edilen olayın üzerinden 1 yıldan uzun süre geçtiği için fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğine karar verilemeyeceği belirlenmiştir. Olguların 46'sında (%63.8) en az bir psikiyatrik bozukluğun eşlik ettiği tespit edilmiştir. En sık eşlik eden psikiyatrik bozukluğun DEHB (n=39, %54.2) olduğu saptanmıştır. Bunu sırasıyla DB (n=15, %20.8), ZY (n=11, %15.3), KO-KGB (n=5, %6.9), AB (n=5, %6.9), MKB (n=5, %6.9), MDB (n=4, %5.6) ve enürezis nokturna (n=1, %1.4) takip etmektedir.

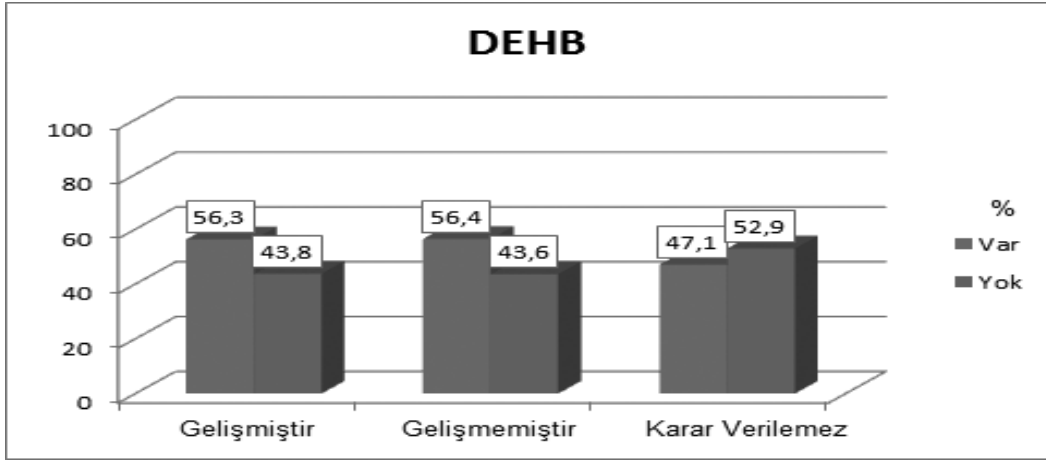
"Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmiştir" şeklinde rapor edilen toplam 16 (%22.2) olgunun 9'unda (%56.3) DEHB (Şekil 1), 7'sinde (%43.8) DB (Şekil 2), 2'sinde (%12.5) KO-KGB ve 2'sinde (%12.5) MKB olduğu gözlenmiştir. "Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmemiştir" şeklinde rapor edilen toplam 39 (%54.2) olgunun 22'sinde (%56.4) DEHB, 10'unda (%25.6) ZY (Şekil 3), 5'inde (%12.8) AB (Şekil 4), 2'sinde (%5.1) DB, 2'sinde (%5.1) KO-KGB, 2'sinde (%5.1) MDB, 1'inde (%2.6) MKB ve 1'inde (%2.6) enürezis nokturna olduğu belirlenmiştir. "Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğine karar verilemez" şeklinde rapor edilen toplam 17 (%23.6) olgunun 8'inde (%47.1) DEHB, 6'sında (%35.3) DB, 2'sinde (%11.8) MKB, 2'sinde (%11.8) MDB, 1'inde (%5.9) KO-KGB, 1'inde (%5.9) ZY olduğu saptanmıştır. Tablo 1'de ayrıntılı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama ve Bu Fiille İlgili Olarak Davranışlarını Yönlendirme Yeteneğinin Geliştiği, Gelişmediği ve Karar Verilemediği Suça İtilen Çocuklardaki Psikiyatrik Tanılar ve Değerlendirmeleri

		Gelişmiştir		Gelişmemiştir		Karar Verilemez	p
		n	(%)	n	(%)	n (%)	
Eş Tanı	var	9	(56.3)	28	(71.8)	9 (52.9)	0.310
	yok	7	(43.8)	11	(28.2)	8 (47.1)	
DEHB ^a	var	9	(56.3)	22	(56.4)	8 (47.1)	0.797
	yok	7	(43.8)	17	(43.6)	9 (52.9)	
DB ^b	var	7	(43.8)	2	(5.1)	6 (35.3)	0.001
	yok	9	(56.3)	37	(94.9)	11 (64.7)	
ZY ^c	var	0	(0.0)	10	(25.6)	1 (5.9)	0.008
	yok	16	(100)	29	(74.4)	16 (94.1)	
AB ^d	var	0	(0.0)	5	(12.8)	0 (0.0)	0.040
	yok	16	(100)	34	(87.2)	17 (100)	
MDB ^e	var	0	(0.0)	2	(5.1)	2 (11.8)	0.246
	yok	16	(100)	37	(94.9)	15 (88.2)	
KO-KGB ^f	var	2	(12.5)	2	(5.1)	1 (5.9)	0.645
	yok	14	(87.5)	37	(94.9)	16 (94.1)	
MKB ^g	var	2	(12.5)	1	(2.6)	2 (11.8)	0.267
	yok	14	(87.5)	38	(97.4)	15 (88.2)	
Enürezis	var	0	(0.0)	1	(2.6)	0 (0)	0.538
	yok	16	(100)	38	(97.4)	17 (100)	
Toplam		16		39		17	

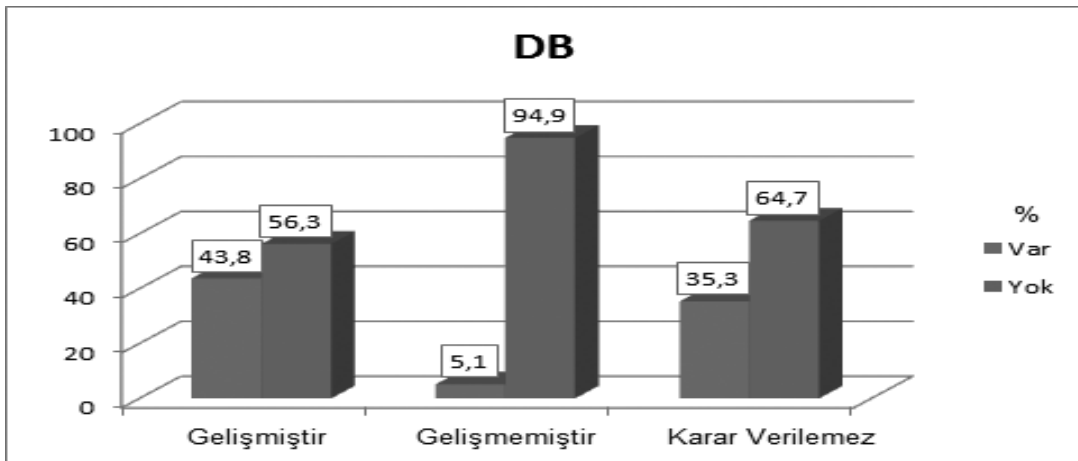
a: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, b: Davranım Bozukluğu, c: Zihinsel Yetersizlik, d: Anksiyete Bozukluğu,

e: Major Depresif Bozukluk, f: Karşı Olma Karşıt Gelme Bozukluğu, g: Madde Kullanım Bozukluğu

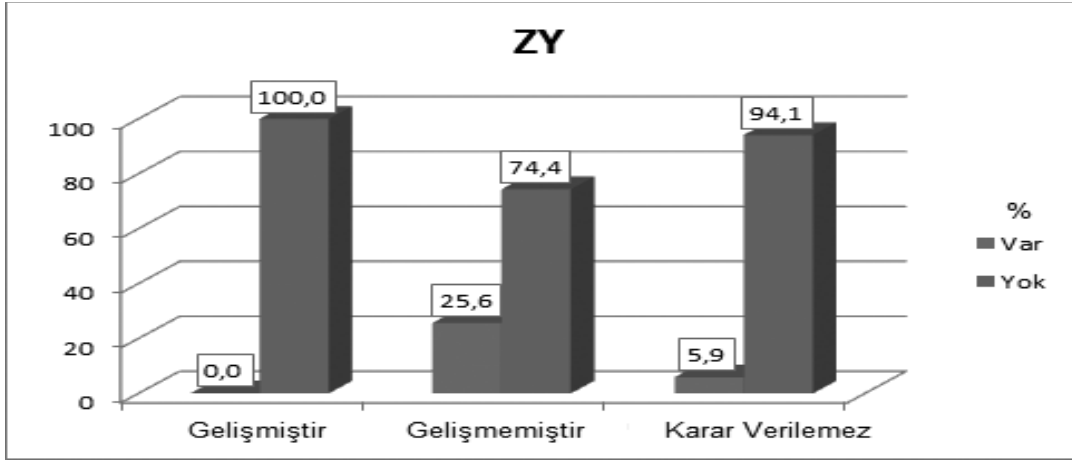
DEHB: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Şekil 1. Suça itilen çocuklarda DEHB görülme oranları

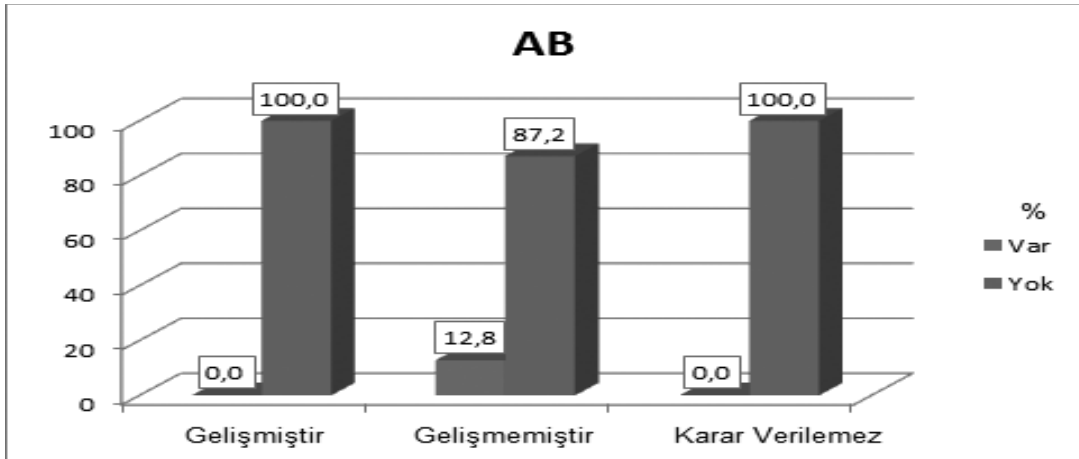
DB: Davranım Bozukluğu

Şekil 2. Suça itilen çocuklarda DB görülme oranları

ZY: Zihinsel Yetersizlik

Şekil 3. Suça itilen çocuklarda ZY görülme oranları

AB: Anksiyete Bozukluğu

Şekil 4. Suça itilen çocuklarda AB görülme oranları

TARTIŞMA

Konuyla ilgili yapılan çalışmalar erkek cinsiyetinin çocuk suçluluğunda baskın olduğunu göstermektedir (Cantürk 2005, Maschi 2006, Tanrıöver ve ark. 2002, Van Lier ve ark. 2006). Akduman ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada olguların %81.6'sının, Akyüz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada olguların %93.4'ünün, Abram ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise olguların %61.4'ünün erkek olduğu bildirilmiştir (Abram ve ark. 2003, Akduman ve ark. 2007, Akyüz ve ark. 2000). Bu çalışmada da suça sürüklenen olgularda erkek cinsiyetin büyük çoğunlukta olduğu gözlenmiştir ve yapılan araştırmalarla uyumlu bulunmuştur. Erkek çocuklarda suç işleme oranının fazla olması, erkek çocukların toplumda daha serbest ve rahat bırakılmaları, aile denetiminin azlığı ve akran etkisinin fazlalığı ile açıklanmaya çalışılmıştır (Hesapcioglu ve Yesilova 2012).

Suç eğilimin düşük eğitim seviyesindeki bireylerde daha fazla gözlendiği bildirilmiştir. Okul eğitime devam etmeyen çocukların suç işlemeye ve suça maruz kalmaya daha yatkın oldukları belirlenmiştir (Wang ve ark. 2005). Olgularımızın %12.5'inin okul eğitime devam etmediği tespit edilmiştir. Eğitimden uzak kalan çocukların ruhsal gelişiminin yetersiz kalacağı ve suçla karşılaşmaya daha açık hale geleceği düşünülebilir.

Kalabalık aile ortamının ve çocuk sayısının fazla olmasının ailenin sosyoekonomik düzeyini düşürebileceği, ebeveynlerin çocukların eğitimi ve ruhsal gelişimi ile ilgilenmelerini kısıtlayabileceği vurgulanmıştır (Sen ve ark. 2012). Ailenin sosyoekonomik ve gelir düzeyinin düşük olması, konut uygunsuzluğu, işsizlik gibi faktörlerin çocuk suçluluğuna risk oluşturduğu bildirilmiştir (Göker ve ark. 2006). Bu bağlamda olguların yaklaşık yarısının 4 ve daha fazla çocuklu ailelerde yetiştiği ve %13.9'unun babasının herhangi bir işte çalışmadığı tespit edilmiştir.

Erkan ve Erdoğan'ın çocuk suçluluğu ve göç üzerine yaptığı çalışmada, çocuk suçluluğu ve göç arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Erkan ve Erdoğan 2006). İstanbul'da suçlu çocuklar üzerinde yapılan bir çalışmada, suçlu çocukların %86'sının İstanbul'a göçle geldikleri belirtilmiştir (Elibol 1998). Adana'da çocuk suçluluğunda göç faktörünü inceleyen başka bir çalışmada, suçlu çocukların %55.8'inin Adana'ya göçle geldikleri saptanmıştır (Gönültaş ve Hilal 2012). Yapılan bu çalışmalara göre çocuk suçluluğu ile göç hareketlerinin paralel olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada ise olguların %15.3'ünün göçle geldikleri tespit edilmiştir. Mersin ilinin sık göç alan bir il olduğu da düşünüldüğünde göç oranının az olması, ilçelerden suça sürüklenen çocukların üniversiteye yönlendirilmesi ve il merkezindeki olguların daha yüksek oranlarda adliyede adli tıp hekimi tarafından değerlendirilmesi nedeniyle olabilir. Bu nedenle ildeki tüm merkezlerle yapılan bir çalışmanın göçün etkisini daha doğru yansıtacağını düşünmekteyiz.

Madde kullanımı ile ilgili yapılan bir çalışmada, suç işleyen çocukların %36.4 ile en çok sigara kullandıkları bildirilmektedir (Ozen ve ark. 2005). Başka bir çalışmada ise suç işleme iddiası ile gelen çocukların %53.4 ile en sık sigara kullandıkları, bunu %8.1 ile hem madde hem sigara kullanımının izlediği görülmektedir (Gönültaş ve Hilal 2012). Benzer şekilde bu çalışmada olguların en çok sigara kullandıkları belirlenmiştir. Madde kullanımı ile mala zarar verme suçları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan bir çalışmada, madde kullanımının suç işleme eğilimini arttırdığı saptanmıştır (Mocan ve Tekin 2002). Madde kullanan çocukların suçlu olma ihtimallerinin, kullanmayanlara göre daha fazla olduğunu bildiren bir çalışma da bulunmaktadır (Tumban ve ark. 2004). Bu veriler çocukların suç işlemesinde madde kullanımının da etkili olabileceğini göstermektedir.

Türkiye'de çocukluk çağı suç araştırmalarında, suç türü olarak ilk sırada hırsızlık yer almaktadır (Akduman ve ark. 2007, Akyüz ve ark. 2000,

Cantürk 2005, Sen ve ark. 2012). Eskişehir’de yapılan bir çalışmada olguların %53.9’unun hırsızlıkla suçlandığı belirlenmiştir (Sen ve ark. 2012). Elazığ’da yapılan başka bir çalışmada ise olguların %44.7’sinin hırsızlık iddiasıyla gönderildiği tespit edilmiştir (Dülger 1992). Literatüre paralel olarak, bu çalışmada da en çok işlendiği iddia edilen suçun hırsızlık olduğu saptanmıştır.

Suçta itilen çocuklarla ilgili yapılan çalışmalarda, Eskişehir’de %73.8 (Sen ve ark. 2012), Elazığ’da %97.6 (Dülger 1992) ve Sivas’ta %97 (Akyüz ve ark. 2000) oranında fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ise olguların %22.2’sinde fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olduğu tespit edilmiştir. Diğer araştırmalar ile kıyaslandığında oranın nispeten düşük olduğu görülmüştür. Bakış açısı farklılığı, yoruma dayalı bir konu olması ve muayene eden hekime göre değişmesi önemli bir sorundur. Bu nedenle son yıllarda ülkemizde tek kişiye bırakılmadan kurullarca karar verilmesi olumlu bir adım olmuştur. Adli tıp uzmanları, çocuk ruh sağlığı uzmanları, savcı, hakim, sosyal hizmet uzmanları, sosyolog ve psikolog gibi alanla ilgili, tecrübeli ve bilimsel yeterliliği olan kişilerce oluşturulmuş bir kurulca, bilimsel kanıtlara dayalı somut kriterler oluşturulması çok yararlı olacaktır. Ülkemizin sosyal ve kültürel özelliklerine özgü, ortak dil geliştirme adına benzer çalışmaların değişik illerde yapılarak sunulması ve bu alanla ilgili kendi kriterlerinin olması oldukça önemlidir.

Suçta eğilim gösteren çocuklara birtakım psikiyatrik bozukluklarda eşlik edebilmektedir. Abram ve arkadaşlarının gözetimine alınan çocuk ve ergenlerle ilgili yaptığı bir çalışmada, kızların %56.5’inin, erkeklerin ise %45.9’unun 2 veya daha fazla psikiyatrik bozukluğunun tanı kriterlerinin karşılandığı tespit edilmiştir. Bu bozukluklar arasında DEHB, DB, KO-KGB, MDB, BPB, AB, PB ve MKB sayılabilmektedir (Abram ve

ark. 2003). Bu çalışmada ise olguların %63.8’inde en az bir psikiyatrik bozukluğun eşlik ettiği saptanmıştır. En sık eşlik eden psikiyatrik bozukluğun ise DEHB olduğu bulunmuştur. Bunu sırasıyla DB, ZY, KO-KGB, AB, MKB, MDB takip etmektedir.

Kore’de yapılan bir çalışmada, suçlu olan ve olmayan çocuklar DEHB açısından karşılaştırılmıştır. Suçlu olan grupta DEHB görülme oranı %42.4 iken, suçlu olmayan grupta DEHB görülme oranı %11.9 olarak bulunmuştur (Chae ve ark. 2001). Başka bir çalışmada ise DEHB tanısı alan çocuklardaki suç oranlarının normal çocuklara göre daha fazla olduğu, DEHB ve DB’nin yasa dışı davranışlara eğilimi arttırdığı anlaşılmıştır (Foley ve ark. 1996). Olgulardan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olanlarında, en sık görülen iki bozukluğun DEHB ve DB olması, bu bozuklukların çocuklarda suçta eğilimli davranışları arttırdığı görüşünü desteklemektedir. Ancak, bu çalışmada fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olanlarında ve olmayanlarında DEHB açısından fark bulunmamıştır. DB’nin eşlik ettiği durumlar ise özellikle farklılık göstermektedir. Bu gruptaki çocuklar tekrarlayan suçları önlemek amacıyla eğitim, danışmanlık, sağlık, bakım ve barınma tedbir kararları açısından değerlendirilebilir. Ailedeki kaotik duruma, sosyal hizmet uzmanının değerlendirmelerine, önceki psikiyatrik tedavilerine göre, koruyucu ruh sağlığı hizmetleri açısından sağlık ve danışmanlık tedbir kararları önerilebilir. Hangi olgulara hangi tedbir kararının önerildiğine yönelik çalışmaların yapılarak sunulması da ortak dil geliştirme açısından önemlidir.

Bu çalışmada DB, AB ve ZY’nin istatistiki olarak fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğini etkileyen bozukluklar olduğunu tespit ettik (Tablo1, Şekil 2-4). AB olan çocuklarda, fiilin hukuki anlam ve

sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmemiş olduğu şeklinde rapor verilmiştir. Buradan yola çıkarak, anksiyete bulgularının çocuğun tekrarlayıcı suçlarını azaltacağı öngörülebilir. Ancak, bu konu başka çalışmalarla desteklenmeli ve diğer etki eden faktörlerle birlikte değerlendirilmelidir. ZY hakkında simülasyon ya da yapay bozukluk gibi olguların olabileceği de düşünülerek mümkünse zeka testinin istenmesi, adli tahkikat dosyasının ayrıntılı incelenmesi ve tekrarlayan muayeneler ile karar verilmesi gerekmektedir. Elbette ki sadece psikiyatrik tanıya göre bu karar verilmeyip suçun türü, niteliği ve sosyal çevrenin de ayrıntılı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma, bir ön çalışma olarak sunulmuş olup örneklem sayısının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, örneklem önemli bir bölümünü suçun hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediği değerlendirilmek üzere kliniğe gönderilmiş çocuklar oluşturmaktadır. Daha sağlıklı sonuçlar elde edebilmek için geniş örneklem sayısı ve farklı yaş gruplarını kapsayan çalışmalara gereksinim vardır. Çocuk suçluluğuna göç faktörünün etkisi irdelenirken çocuğun göç etmesi yanında, anne ve babanın çocuğun doğumundan önce göçle gelmesi de değerlendirilirse bu faktörün daha ayrıntılı incelenmiş olacağını öngörmekteyiz. Ayrıca DB, AB ve ZY'nin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğine etkisi kesin bir veri olmamakla birlikte bu konuda ileri destekleyici çalışmalara gerek duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

Abram KM, Teplin LA, McClelland GM ve ark. (2003) Comorbid psychiatric disorders in youth in juvenile detention. *Arch Gen Psychiatry* 60(11):1097-1108.

Akduman GG, Akduman B, Cantürk B (2007) Ergen suç-

luluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi. *Türk Ped Arş* 42:156-161.

Akyüz G, Beyaztaş FY, Kuğu N ve ark. (2000) Suç işledikleri iddiasıyla muayeneye gönderilen çocuk ve ergenlerde sosyodemografik ve klinik özelliklerin değerlendirilmesi. *Adli Tıp Bülteni* 5(2):70-75.

Cantürk G (2005) Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. *STED* 14(2):31-34.

Chae PK, Jung HO, Noh KS (2001) Attention deficit hyperactivity disorder in Korean juvenile delinquents. *Adolescence* 36(144):707-725.

Dizman H, Gültekin G, Cantürk G (2005) Aile ilişkilerinin çocuk suçluluğuna etkisi. *Adli Psikiyatri Dergisi* 2:9-15.

Dülger E, Hancı İ, Ertürk S ve ark. (1992) 1988-1991 yılları arasında Elazığ'da farik- mümeyyizlik muayenesi için gönderilen çocukların demografik özellikleri. *Adli Tıp Dergisi* 8(1-4):131-136.

Elibol S (1998) The Sociodemographical Features of Guilty Children, Age of 11-15, Committing Property Crimes: İstanbul Üniversitesi, *Adli Tıp Enstitüsü*; p.7.

Erkan R, Erdoğan Y (2006) Immigration and juvenile delinquency. *Aile ve Toplum - Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi* 3(9):79-91.

Foley HA, Carlton CO, Howell RJ (1996) The relationship of attention deficit hyperactivity disorder and conduct disorder to juvenile delinquency: Legal implications. *Bull Am Acad Psychiatry Law* 24(3):333-345.

Göker Z, Hesapcioglu ST, Sarp KS ve ark. (2006) KTÜ Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine son iki yılda başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi* 20(3):1.

Gönültaş BM, Hilal A (2012) Role of the immigration on juvenile delinquency: Adana example. *J For Med* 26(3):156-164.

Hesapcioglu ST, Yesilova H (2012) Forensic psychiatric evaluation of children and adolescents in Muş: a view for prevention of delinquency. *J For Med* 26(3):171-179.

YILDIRIM VE ARK.

Köknel Ö (2001) *Kimliğini Arayan Gençliğimiz*. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul. 1. Baskı, s.356.

Maschi T (2006) *Unraveling the link between trauma and male delinquency: The cumulative versus differential risk perspectives*. Soc Work 51(1):59-70.

Mocan N, Tekin E (2002) *Drugs and juvenile crime: evidence from a panel of siblings and twins*. Adv Health Econ Health Serv Res 16:91-120.

Ozen S, et al. (2005) *Juvenile delinquency in a developing country: a province example in Turkey*. Int J Law Psychiatry 28(4):430-441.

Stasevic I, Ropac D, Lucev O (2005) *Association of stress and delinquency in children and adolescents*. Coll Antropol 29(1):27-32.

Sen S, Karbeyaz K, Toygar M ve ark. (2012) *Sociodemographic evaluation of children pushed into crime in Eskisehir*. J For Med 26(3):146-155

Tanrıöver SK, Hocaoğlu Ç, Bağdatlı H ve ark. (2002) *Son 4 yılda KTÜ Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisine başvuran adli olguların değerlendirilmesi*. Klinik Adli Tıp 2(2):1-6.

Tumban JG, Gil AG, Wagner EF (2004) *Co-occurring substance use and delinquent behavior during early adolescence: emerging relations and implications for intervention strategies*. Crim Justice Behav 31:463-488.

Van Lier PA et al. (2006) *Gender differences in developmental links among antisocial behavior, friends' antisocial behavior, and peer rejection in childhood: results from two cultures*. Child Dev 77(1):244.

Wang X, Blomberg TG, Li SD (2005) *Comparison of the Educational deficiencies of delinquent and nondelinquent students*. Eval Rev 29(4):291-312.

Yörükoğlu A (2000) *Gençlik Çağı/Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*. Özgür Yayınları, İstanbul, 11. Baskı. Sayfa: 301-332.